İŞÇİ
KÖYLÜ
ESNAF
DAR GELİRLİ
YURTTAŞ
SENİN GAZETEN

EMEKÇİ

haftalık siyasal halk gazetesi

TÜRKİYEDE TOPRAK VE KÖYLÜ

Türkiye nüfusunun % 72 si, 40 bin köyde oturur. 2 milyon 7 yüz bini aşan köylü ailesinden 510 bininin toprağı yoktur. 2 milyon 220 bininin 1 - 100 dönüm, 40 ailenin ise 30 bin - 100 bin dönüm arasında toprağı vardır. 100 bin dönümden daha çok toprağı olan 2 ailedir. Köylünün % 52 si karasapan kullanır. Bir Türk köylüsüne millî gelirden yılda 900 lira düşmektedir.

YIL: 1 — SAYI: 2 | 25 KURUŞ | 27 HAZİRAN 1964, CUMARTESİ | ADRES: Ankara Caddesi, 54 * Telefon: 27 15 83

Bize göre

Sanayi kongresinde Sanayici Devlet bulunmadı

Ankara'da üç gün süren 6. Sanayi kongresi, basının ilgisizliğiyle geçti. Halktan da ilgilenen pek olmadı. Oysa Sanayi Kongresi bir memleketin en önemli konularının ele alındığı bir düzenli toplantı olmak gerekir. Sanayi Kongresinin sessiz sedasız başlayıp, önemli yankılar bırakmadan dağılıvermesinin elbette bir nedeni vardır. En büyük sanayii elinde tutan Devletin Kongrede bulunmayışı, bulunmamak durumuna düşmesi bu sonucu vermiştir bizce.

Ağır endüstriyi kuran, milyarlık yatırımlarıyla en büyük sanayi tesislerinin sahibi olan, sanayiin kilit noktalarını elinde bulunduran ve en kalabalık işçi kütlesinin ücretini ödeyen devlet, Sanayi kongresinde memleketin muhtaç olduğu sanayi politikasını ortaya atamadı. Sanayiin gelişme seyrini plânlayamadı. Sanayideki gelişmelerin Türkiyedeki etkilerini inceleyen raporları sunamadı. Halkın yaşantısında iyiye doğru bir gidişin başlayabilmesi için ağırlığı devlete kaydırılan bir sanayicilik politikasının güdülmesi için ne yapılması gerektiği ortaya atılmadı.

Bizdeki devletçilik, devletin politik tutumuna göre kâh şu gurupu gâh öteki gurupu bazan şu aileyi, bazan bu aileyi devlet eliyle zengin etmeden öteye gidemeyen bir özel sektör koruyucusu devletçiliktir de ondan böyle oldu.

İsterdik ki Sanayi kongresi, geri kalmış bir toplum olan Türkiyenin özel sektör eliyle kalkınamayacağını bilimsel açıklamalar yapılan bir toplantı niteliği kazansın. Bu kadar yıldır özel sektörü koruya koruya halkın fakirliğine yol açan bir düzeni yürütenler hatalarını anlasınlar da Sanayi Kongresinde özel sektör bülbüllerine yaşadığımız çağın sert gerçeğini duyursunlar.

131 şirket kurarak özel sektörün bir elini yağda, bir elini balda bırakan Türkiyeye özgü devletçiliğin yerini emekten yana bir devletçilik politikası almazsa hem halkın sıkıntısı devam eder, hem de özel sektör, kamu yararına olmıyan bir yolda devleti sömürmede daha büyük ustalıklar kazanır ve Türkiyenin meselelerinin çözümü daha da zorlaşır.

Türkiyenin mutluluğu, 6. sanayi kongresinde ağırlığını koyan özel sektöre çekidüzen vermekle başlar, devlet sanayiini de halka yararlı olma niteliğine kavuşturmakla perçinlenir. Bunu da ancak halkın kendisi seçim yoluyla iktidara gelirse başarır.

EMEKÇİ

İşçi sigortalarında biriken paralar

Bakanlıklar yağma hasanın böreğinden pay koparmak için sıra ile kuyruğa girdiler

İşçiler Kurumdan alacaklı, İşveren ise milyonlarca borçlu

İşçi Sigortaları Kurumu 2 milyar 750 milyonluk varlığiyle memleketimizin en önemli ve malî kudreti üstün bir varlığıdır. Kurumun işçi ve işveren ihtiyaçlarına tam olarak cevap veremediğini söylemek hiç de yanlış olmaz. İş Kanununun aksaklığı yüzünden mmeleketimizdeki işçi sayısı en az 10 milyonu bulduğu halde sigortalı işçi sayısı henüz 710.000 kadardır.

1963 yılında 83 bin 476 iş kazası olayına el koyan Kurum, aynı yıl 736 meslek hastalığiyle ilgilenmiş, 2265 işçinin malûl kalmasına yol açan vakaları muameleye koymuş, 661 işçinin ölümü üzerine soruşturma açmış, bunlardan 481 ini karara bağlamıştır. Bütün bu işlerle ilgili olarak 1962 yılına nisbetle genel toplam, giderde yüzde 17 bir artış kaydedilmiştir. Bu artış hem vaka sayılarında olmuş, hem de tedavi maliyetinde görülmüştür.

İşçi Sigortaları Kurumunun geçen hafta içinde yaptığı genel kurul toplantısında, sendikalardan gelen delegeler kurumun elindeki imkânlar ölçüsünde işçiye yararlı olmadığını çok acı bir dille açığa vurmuşlardır.

Türkiye Gazeteciler Sendikası delegesi Sedat Ağralı, Kurum'da-

(Devamı 3. sayfada)

2000 Yılına ait bir testi şarap bulundu.. (Gazeteler)

— Belki bir dilim ekmekte bırakmışlardır.

Aybar Kocaelilileri uyardı

Anayasa heryerde aynı biçimde uygulanmalıdır

C.H.P. li bir İşçi Sendikası Temsilcisi T.İ.P. ne girdi.

İZMİT (Özel) 18.6.1964 günü Çamlıköşk Düğün Salonu'nda yapılan toplantı güzel bir hava içinde geçmiş; salon, davetlilerin uzun alkışlariyle inlemiştir.

İlk konuşmayı, TİP Kocaeli İl Başkanı Ş. Yeldan yapmış, "yepyeni bir ufuktan doğacak güneşi hep birlikte seyretmenin zamanı çok yakında!" demiş, sonra Gölcük İlçe Başkanı konuşmuş, daha sonra TİP Genel Sekreterlerinden Rıza Kuas, işçi haklarının, sendika çalışmalarının yeni Anayasamıza rağmen olumlu bir sonuca ulaşmadığını belirtmiştir. Davetliler arasında bayan misafirlerin çokluğu dikkati çekmiştir. Kürsüye davet edilen Behice Boran'ın konuşması

(Devamı 3. sayfada)

Kurumun yapamadığı işler çok

Bir yıl daha düşünüp taşınmakla geçirildi

Kurumun şimdiye kadar yapması gerekip te yapamadığı işlere bir göz gezdirelim:

1) Kurumun Teşkilât Kanununun değiştirilmesi gerekmekteydi. Kurum diyor ki: "Değiştirilmesi konusu üzerinde çalışmalar yapılmaktadır."

Sormak gerektir: Ne zamana kadar?

2) Muhtelif müesseselerde işçi sıfatını taşıdığı halde daimî kadrolarda aylıkla çalışanların Emekli Sandığından Sigoraya aktarılması lâzımdır. Kurum diyor ki:

".. Konu Bakanlıklar seviyesinde müzakere konusu olmuş bulunmaktadır."

3) İşçi Sigortaları hastahanelerinin herhangi bir şekilde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devri halinde, sigortalara öncelik hakkının tanınması ve kontenjan ayrılması sağlanmalıdır. Kurum diyor ki:

".. Gerekli prensiplerin konmasına çalışılacaktır."

4) Sigortaca aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması ile ilgili olarak yapılan tebligatta itiraz süresinin belirtilmesi ve geniş tutulması istenir. Kurum diyor ki:

"... Dilek daha geniş anlamıyla yerine getirilecektir."

5) T.C. Devlet Demiryolları Emekli Sandığı ile Askerî Fabrikalar Tekaüt ve muavenet sandığının

(Devamı 2. sayfada)

HALKA DUYURULMAYAN BİR ÇOK KÖTÜLÜKLER OLUYOR

Bankaların Kredilerini de mutlu azınlık yağma ediyor

Hilmi ÖZGEN

Yurdumuzu haraca kesen çeşitli yağmalardan biri de, kredi yağması.. Hele kalkınma çabasında olan memleketlerde kredi lâfı da pek göz doyurucu. Öyle ya, vatandaş devletten borç para alacak, fabrika kuracak, bacası tütecek ve sonra borcunu ödeyip yurt kalkınmasına yardım edecek. Ama neyleyelim ki bu iş hiç de böyle olmuyor. Büyük şehirlerde fabrika bacasından çok apartıman katları yükseliyor. Köylerimizde okuldan çok minareler!....

Pekii bu krediler kimlere verilir? Alınan paraların gösterilen yerlere harcanıp harcanmadığı nasıl denetlenir? Evvelâ şunu bilelim ki her dönemde krediler iktidar partisinin kodamanlarına veya banka idarecileriyle el altından ortak olanlara verilir. 27 Mayıs sonrasının yüzlerce mahkeme duruşmalarında bunların hikâyelerini uzun uzun dinledik. Yanılıp devrim günlerinde bir de radyoya verdiler duruşmaları. Köylü kentli öğrendi dalavereleri. Şimdi bir pişmanlık, bir pişmanlık. Bu kadar kötülük halka duyulurmuymuş, geniş halk yığınlarının güvenleri bu kadar sarsılır mıymış? Bunlar kaymak tabakanın kendi katlarında örtbas edecekleri Bektaşi sırları. Sıraynan efendim, sıraynan. Liberal Demokrasi demek, iktidar partilerinin sırayla kamu çıkarlarından faydalanması demek. Birisi inecek ki halkın sırtın-

(Devamı 3. sayfada)

Dilenen onbinlerden biri

Dilencilik yurdumuzda en yaygın mesleklerden oldu. Bu yola dökülmüş genç, yaşlı binlerce insan var. Bunların arasında bunu kârlı bir geçim yolu sayanlar da var ama, işsizlikten, açlıktan el açanlar da tümen, tümen. Bu ihtiyar kadın'da onlardan biri..

Aziz Nesin, Çetin Altan'la Aynı Görüşü Savunuyor

Yayınlanmayan Yazı

Okurlarıma Çetin Altan'ın yayınlanmıyan "BASINIMIZ DAHA OBJEKTİF OLMALI" başlıklı bir yazısını sunuyorum. Bu yazıdaki düşüncelere tümüyle katılmaktayım:

"Bugün müsaadenizle biraz da basın olarak kendimizi tenkit edeceğim. Bütün demokrasi aşkımıza, demokrasiye hayran gözükmemize, daha geniş bir demokrasi istememize ve siyasî polemiklerimizde "Demokrasiye uygun", "Demokrasiye aykırı" ölçülerini kullanmamıza rağmen, kendimiz de demokrasiyi tam olarak hazmetmiş değiliz.

Uzun zamandan beri dikkat ediyorum, hemen hemen bütün basını

(Devamı 4. sayfada)

DOBRA DOBRA

Buna da şükür.

Hayat pahalı, ekmeğin fiyatı arttı, gaze 14 kuruş zam geldi diye, sızlanıp duruyoruz. Ama hükûmetin halk yararına yaptığı işlerden söz eden yok! Meselâ İç İşleri Bakanı bir bildiri gönderdi illere: Vatandaşa dayak atılmasın diye.. Ya dayağa da zam gelseydi!

EŞMEN

NALSIZ KATIRLAR

Kuruçeşme'de çoğu gecekondularda, tek-tek odalarda yaşıyan Şebinkarahisar, Sivas, Erzincan köylerinden gelme kömür yükleme ve boşaltma işçileri oturur. Bunlar içlerinden sivrilmiş açıkgöz birkaç çavuş ve onbaşının yararına, sırtlarında küfe durmadan kömür taşır dururlar. Kimi çoluk çocuğunu da köyden koparıp buraya getirmiş bir göz, tek bir odaya sokmuştur. Kimi ailesini köyde bırakıp gelmiş, bekâr odasının pis ranzalarında yorgunluktan dağılacak hâle gelen iskeletini sürüklemektedir. Bunlar aralarında birbirine "Nalsız katır" diye takılırlar.

Dedikleri yalan da değildir. Katırın bile ayağında nalı vardır. Oysa bunların çoğu yalınayak çalışır. Ellerine geçenle karınlarını zor doyururlar.

Bütün bu insanlık dışı yaşantıya katlandıkları halde, yine de sürekli iş bulamazlar. Hiç bir garantileri yoktur.

Aralarından bir yolunu bulup sivrilmiş olanlardadır hep gözleri. Hızır beklercesine, elleri böğürlerinde soğuk kış günlerinde titreşir, dertleşir dururlar. Tek kurtuluş yolunun uyanıp elele vererek haklarını aramak olduğunu bu günedek kimse kendilerine anlatmamıştır. Kuruçeşme İstanbulun göbeğinde ilkel çağların yaşantısı içinde çile dolduran insanlarla doludur.

Kurumun yapamadığı işler

(Baştarafı 1. sayfada)

mensubu olanların Kuruma debrinde 15 yılı dolduranlara tanınan müktesep hakkın 8 ve daha yukarı yılı doldurmuş bulunanlara teşmili bitirilmelidir.

Kurum diyor ki: "Kanunun kabulünü müteakip, yeniden gözden geçirilecektir."

6) Yüksek Murakabe Heyetinin raporunda yer alan temennilerin yerine getirilmesi gerekir.

Kurum, ne raporu açıklar, ne de yapılanları. Onun için diyor ki:

"Mümkün olanların yerine getirilmesine çalışılmıştır."

7) Kooperatiflerin ferdi münasebetlere geçişi sağlamasına çalışılmalıdır.

Bu isteğe Kurumun karşılığı şu olmuştur:

".. Takip ve tahsiline çalışılmaktadır."

8) Kurumun temin ettiği gelirlerini giderlere paralel olarak ana sigorta kollarına dağıtılması çalışmaları sonuçlanmalıdır.

Buyurun Kurumun cevabını:

"Gelirlerin ilgili sigorta kollarına tevzii hususu tetkik edilecektir."

9) Sağlık personelinin eğitilmesi gerekir.

Kurum diyor ki:

"Sağlık personelinin eğitimi mevzuunda çalışmalar yapılmaktadır."

10) İşçilere verilen gözlüklerin nüfus cüzdanına damga ile belirtilmesi usulü bırakılmalı, "vizite kartları" na geçirilmeli.

Kurumun karşılığı:

"Mevcut usulün kaldırılmasına çalışılmaktadır."

11) Tahmil tahliye işlerinde çalışanların maruz kaldıkları hastalıkların hangilerinin meslekî rastalık olarak kabul edileceği tesbit edilmelidir.

Kurumun cevabı:

"Meslek hastalıkları listesi uluslararası tatbikatla ilmî esaslara göre yeniden hazırlanmaktadır."

Ve daha buna benzer şeyler.

"Meslek hastalıkları listesi ulus termek bakımından birkaç rakam da verelim:

Kuruma primden borcu olanların ödemeleri gereken mikdar 209 milyonu aşkındır.

Çeşitli avanslardan Kuruma borçlu olanların ödemeleri beklenen miktar 2 milyondan fazladır.

Muhtelif şekilde Kuruma borçlu olanların ödemeleri gereken miktar da 98 milyondan da fazladır.

Daha başka borçlular da var. Bunların ödemeleri beklenen miktar 8 milyonu aşkındır. Bütün Kurum alacaklarının (bu saydıklarımız içindeki) tıpı tıpına miktarı 318 milyon 124 bin 298 lira 60 kuruştur.

318 milyon ve küsur. Saymakla bitmez.

İşte milyarlık İşçi Sigortaları Kurumu ve bu azamete lâyık alacak miktarı..

Kurumun yönetiminde bütün anlamıyla işçinin söz ve sahibi olamaması, gerçek bir denetleme kuramamasının acı sonucu.

Fıkralar

TAŞLARI BAĞLAMIŞLAR, KÖPEKLERİ SALIVERMİŞLER :

Köylünün biri öte beri satmak için şehre gitmiş. Bir sokaktan geçerken üzerine köpekler saldırmışlar. Köylü kendini korumak için kaldırım taşlarına sarılmış. Taşları sökemeyince :

— Ne biçim şehirmiş burası! taşları bağlamışlar, köpekleri salıvermişler, demiş.

*

BEN HEM AĞLARIM HEM GİDERİM

Bir köylü kız gelin oluyormuş. Oğlan evine gitmek üzere ata binerken ağlamağa başlamış. Kızının bu haline üzülen baba:

— Kızım, seni zorla göndermiyoruz ya, istersen kal, gitme deyince, kız mendiliyle gözlerinin yaşını silerek:

— Üzülme babacığım, ben hem ağlarım, hem giderim, demiş.

*

YOLCULARLA AYI

İki köylü yolda gidiyorlarmış. Önlerine birdenbire bir ayı çıkmış köylülerden biri, arkadaşını ayı ile başbaşa bırakıp, hemen bir ağaca tırmanmış, dalların arasına saklanmış Öteki köylü kendini yere atmış, bir ölü gibi soluksuz uzanmış.

Ayı ölüye dokunmazmış. Adamı da ölü sanarak dokunmamış, yalnız uzun boylu kokladıktan sonra bırakıp gitmiş.

Hayvanın uzaklaştığını gören ağaçtaki adam yere inmiş, ötekine:

— Ayı senin kulağına eğilerek ne dedi? diye sormuş. Arkadaşı:

— Ne diyecek, "tehlikeyi görünce bırakıp kaçan dostlarla sakın bir daha yolculuk etme" dedi, cevabını vermiş.

Gel de inan !

İşçi kardeşim, nedir senin bu kaderin?

Sabahtan akşama dek çalış, alınteri dök, sonra da emeğinin hakkını alama. Ayda eline geçen para, ortalama 350 lira. Yiyeceksin, içeceksin, giyineceksin, kira vereceksin, hep bu parayla. Buna yaşamak değil, çile doldurmak denir.

Pazar günleri dinlenmek, haftalık yorgunluğunu biraz olsun gidermek hakkın da esirgeniyor, senden. İşveren efendim diyor ki:

Pazar günleri fazla mesai yapmak gerekliyse, işçim çalışmak zorundadır. Çalışmak istemezse, deffolur gider, yerine başkası gelir. Kapımda iş istiyen yüzlerce kişi var.

Şimdi, toplu sözleşmeler yapılmağa başlandı Masanın bir yanında sendikacılar, öbür yanında işveren ve onun adamları. Sendikacılar Söze başlar.

— Ücretler çok düşüktür. Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın yaptığı incelemelere göre, iki çocuklu bir işçi ailesinin şöyle böyle geçimi için, bu işçinin eline ayda en az 900 lira geçmelidir.

Vay efendim, sen misin bunu söyliyen. İşveren adeta kürkrer işleri zaten bozuk gitmektedir, piyasanın durgunluğu böyle devam ederse fabrikasını kapamak zorunda kalacaktır (Oysa fabrikaya sipariş üstüne sipariş gelmektedir. İşveren, fabrikasını genişletmek hazırlıklarına bile girişmiştir).

Sendikacılar işçinin istirahatı konusuna deginirler:

— İşçi de insan. Bütün hafta çalışmıştır; bir gün dinlenmek hakkı değil midir? İşçinin de çocukları var; onları elinden tutup, hiç değilse bir ağaç gölgesinde oynamağa götürmek istemez mi? Oynamak işçi çocuklarına yasak mı edilmiştir?

Sorduğuna pişman olur sendikacı. Çünkü, karşı yandaki, yavuz hırsız ev sahibini bastırır misâli, açar ağzını, yumar gözünü, yok memleketin yüksek menfaatleri, yok milletçe çok çalışmamız gerektiği, yok işçilerimizin tenbel olduğu, daha neler, neler....

Bunlara karşı işçinin elindeki savunma silâhı nedir? Grev! Ama gelin görün ki, Hükûmetin hazırladığı, Parlamentonun kabul ettiği grev kanununda kuşa çevrilmiştir bu silâh. Anlatalım:

İşveren ile sendika arasında anlaşma olmazsa, bunlar birer aracı seçecekler, bu aracılar aralarında anlaşıp üçüncü bir aracı seçecekler, anlaşamazlarsa üçüncü aracıyı iş mahkemesine seçtirecekler ve üç aracı bir araya gelip karar verecek. Sendika, bu kararı uygun bulmazsa, bir hafta bekliyecek, bu bir hafta içerisinde greve karar veremez; öbür bir hafta zarfında grev kararını işverene bildirdi, bildirdi; bildirmediyse greve girişemez.

Grev kararı işverene müddetinde bildirilmişse, grev oylaması yapılır. İşveren, oylama sırasında, kurulur bir masanın başına, diker kurt gözlerini işçilerin ürkek kuzu gözlerine; "Karışmam haaa. yerim sonra sizi" gibilerden bir bakış.

Greve başlamışsa, işyerinin kapılarında, göstermelik gibi iki grev nöbetcisi. Ne bir kalabalığa izin verilir, ne de bir harekete. Kazara iki değil de, üç grev nöbetcisi dikilmiş kapıya; sendika yöneticisinin yeri doğru hapishane. Oysa, bu kanuna aykırı davranan işverene sadece para cezası.

Dahası var. Hükûmet, kanun hükümleri dairesinde başlamış bir grevi istediği ânda durdulabilir. Sıkı yönetim isterse başlatmaz bile

İşçilerin haklarını korumak yolunda uğraşan sendikacılara işverenlerin baskısı bugünlerde öylesine arttı ki, sormayın. Maltepe - Pendik çevresindeki bir fabrikada çalışan Mehmet Başo[illegible] ile Ömer Torun'un anlattıkları: İşveren, bir sabah, afur - tufur gelmiş fabrikaya. Bu sendika temsilcisi arkadaşlarımızı çağırmış yanına.

— Çabuk, demiş, deffolup gidin arka kapıdan! Halâ anlamadınız mı ki, benim fabrikamda kanun manun sökmez. Basın bakayım! Ben, kaç kere söyledim size, burada sendikacılık yapılmıyaak diye.

Şimdi, kanunun tanıdığı "Sendika temsilciliği teminatı" ne güne duruyor, denilecek. Evet ama, işverenden hak aranmak ve hak alınmak için, işveren aleyhine davalar açmak gerek; avukat tutmak, avukata ücret ödemek gerek; davalar, hepimiz biliriz, uzun yıllar sürer, gider, sonucu beklemeğe sabır gerek, geçim için yeni bir iş bulmak gerek. O para nerede, **o sabır kimde** var, o yeni iş hangi kapıda?

Sonra da işçiler için neler yaptık, neler, övünmesi. Gel de, inan!

Öyleye **ne yapmalı?** Bunu sana gelecek sayımızda açıklıyacağız.

Sina PAMUKÇU

Yurt OLAYLARI

Yapı — İş Federasyonu Marmara Bölgesi Sendikalarının Kongresi

20.6.1964 günü yapılan Yapı — İş Federasyonu Marmara Bölgesi Kartal şubesinin kongresi, bugüne kadar yapılanlarının en güzeli, en mânalısıydı. Neler konuşulmadı bu kongrede, bütün konuşucular, yurdumuzdaki açlıgı, sefaleti, millî gelirdeki adaletsiz dağılışı sayıp döktüler. Anayasanın uygulanmasından, doğacak büyük sorumlulukları, bugünün yöneticilerinin bilmeleri gerektiğini söylediler. Dışarıya satılan, dışardan alınan mallarda yapılan yolsuzluklar; toprak, apartman ve deniz ağalarının zulmü; arsa vurgunculuğu, bankaların belli bir sınıfa hizmet edişi, vergi adaletsizliği, hasılı Türkiye'de çevrilen oyunların içyüzü bir bir bir anlatıldı. Delegeler, dinleyiciler bütün konuşucuları çılgınca alkışladılar.

Ertesi günü yapılan Yapı — İş'in Marmara Bölgesi Merkez Sendikası'nın kongresi de ilki gibi pek hararetli geçti. Ankara'dan gelen federasyon başkanı Tahir Öztürk'ü başkanlığındaki icra heyeti bu kongreye çok şeyler getirmişti. Tahir Öztürk'ün konuşmasından neler öğrenmedik neler: Türkiye'de sendikalar vardı. Bunların tümünün bağlandığı bir de konfederasyon vardı. İsterse Neler yapmazdı. Gel gör ki bu konfederasyon ve kendine bağlı sendikalar, Türkiyede politik akışın dümen suyuna kapılıp, gerçek amacından uzaklara akıp gitmekteydi.

Türkiye sömürge değildir. İnsanlar, kan, can verdikleri kendi öz vatanında, hele yabancılara hiç sömürtülemezdi. İşte bunun için yapı — iş Zonguldak Ereğlisindeki yabancı şirkete haddini bildirmek için büyük bir miting tertipledi. Çeşitli çevreler mitingi baltalamak için ellerinden geleni yapmağa çalıştılar. Ama gerçekler hiçbir zaman gizlenemezdi. Bugün Türk isçisi günden güne uyanmakta, güçlenmekte, gerçeğin ne olduğunu öğrenmektedir.

Yapı - İs Federasyonunun bu kongresi Türkiye'de gerçekleri çok iyi bilen ve gören bunları halka anlatan namuslu sendikacılığın mevcut olduğuna gösterdi.

Celâl ÜLKÜ

"Savaşlar ortadan kalkmalı..

(Anadolu Ajansı bildiriyor) — Nobel Kimya ve Barış ödüllerini kazanan Amerikalı bilgin Dr. Linus Pauling, UNESCO'nun Paristeki merkezinde verdiği bir konferansta demiştir ki:

"Komünist Çin Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyine alınmalıdır. Komünist Çin olmaksızın, Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği, silâhsızlanma alanında pek fazla bir şey yapamıyacaklardır."

Pauling, nükleer denemeleri şiddetle kınadıktan sonra, yeryüzünde yaşıyan 16 milyon çocuğun bu denemelerin etkilerini taşıyacaklarını söylemiş ve bu denemeler yüzünden 2 milyon insanın vaktinden önce öleceğini bildirmiştir.

Dünyadaki nükleer silâh stokunu 320 bin megaton olarak hesaplıyan Dr. Pauling, bu stokla "dünyanın defalarca yokedilebileceğini" belirtmiştir ve demiştir ki:

"Savaşı, bir daha geri dönmemek üzere ortadan kaldırmanın vakti gelmiştir."

Cinayet sanıkları iki yıldan sonra tahliye edildiler

İsparta (Özel) — 8 Temmuz 1962 de işlenen bir cinayet olayından sanık dört kişi dün İsparta Ağır Ceza Mahkemesi tarafından suçsuz oldukları gerekçesi ile tahliye edilmişlerdir.

Dört yıl önce Direskene köyünde öldürülen İbrahim Gülbudak isimli şahsın kaatili olarak yakalanan, Bayram Manav, Mustafa Gülbudak, Bekir Manav, Mehmet Gülbudak iki sene hapiste yattıktan sonra suçsuz olduklarını ispat etmişler ve tahliye edilmişlerdir.

Dünya OLAYLARI

AMERİKA

Irk ayrımına son veren kanun, sonunda senatodan çıkabildi. Bilindiği gibi seçim haklarının kısıtlanmasına son verme, işe alınmada eşitlik; umumî yerlerden ve nakil araçlarından faydalanma, okullara ayrım gözetilmeden girebilme bu kanunla sağlanma yoluna girebilecektir. Ne yazık ki kanunu çıkarabilmek için güneylilere bir çok taviz verilmiş, hattâ kanunun tatbik süresi bazı hallerde 1969' a kadar ertelenmiştir. Cezalar ise en çok altı ay hapis ve 1000 dolar para cezasıdır ki bu da çok düşüktür.

Şimdiden güneyliler karşı tedbirler olmağa bakıyorlar, bu arada Misisipi devleti beş tane şiddetli kanun çıkarttı. Gösterilere ağır cezalar veren, seyahatları ve yer değiştirmeleri kısıtlıyabilen, boykot propagandasını kanun dışı sayan kanunlar, çok ağır cezalarla doludur. Ayrıca 300 polis özel yetişmis köpekleriyle talim ettirilmekte; her biri 13.000 dolara çıkan 14 mazgallı polis arabaları hazırlatılmakta, gezici hapishane kamyonları alınmakta ve kamplar hazırlanmaktadır.

Bütün bunlar bir dereceye kadar gözdağı vermek içindir, zünkü Federal ordu harakete geçerse buna karşı gelemiyeceklerdir ve Lital - Rok olayları hâlâ unutulmamıştır. Komşu Güney devletleri ise bu diretmeyi ve neticesini dikkatle izliyorlar.

Misisipi'nin bir özelliği devlet nüfusunun yüzde 42 sinin zenci oluşundadır. Halbuki oy kullanabilen zenciler nüfusun ancak yüzde ikisi kadardır. Kütük oyunları; sindirme haraketleri ve hele seçmenlik ehliyetini tespit için bir sürü imtihan ile zenciler seçimden uzak tutuluyorlar, bakalım bu oyun daha ne kadar sürebilecek. Kuzeyde 700 kadar üniversiteli gönüllü olarak gelip ırk ayırımına karşı mücadeleye katılacak.

*

SİLÂHSIZLANMA

Cenevre'de askeri bütçelerin kısılması ve bombardıman uçaklarının yokedilmesi konularında anlaşmaya varılacak gibi görünüyor. Sovyet delegesi iyimser, ancak Sovyetler eninde sonunda bütün bombardıman uçaklarının kaldırılması prensibinin kabulünü istiyorlar. Amerikalılar da kudretli B—47 uçaklarının yok edilmesini kabul etmiş bulunuyorlar. Buna karşı Sovyetler, eskilerini yok edip daha yenileri yapılabilirse ne işe yarar, diyorlar. Amerikalılar görüşmelerin gelişiminden memnun, "iyi yolda gidiyoruz, tek derdimiz yer altı atom tecrübelerinin yapıldığını belirtecek imkânların olmamasıdır; tehlike, anlaşmağa varmadan Batı Almanyanın da atom bonbası imal etmesindedir, onun için acele etmeliyiz" diyorlar.

*

DANİMARKA — İSVEÇ

Sovyet Başbakanının seyahatı ticaret yönünden iyi neticeler vermektedir. Şimdiden Danimarka ile bir anlaşma imzalanmıştır. Danimarka süt, et, tohum satacak, Sovyetlerden ise petrol, demir, çelik, makine alacaktır.

Ortak bildiride iki taraf da dünya ticaretinde hiçbir ayrım gözetilmemesini istediklerini ve ticarette politik art niyetler olmaması gerektiğini belirtmektedirler. Bu yönde gelişecek dünya ticaretinin geri kalmış ülkeleri geliştireceğini ve sömürgecilik kalıntılarını yok edeceğini ilân etmektedirler.

Sovyet başbakanı İsveç'te iki memleket arasındaki kırk yıllık dostluktan bahsetmiş, ve memleketin yüksek hayat seviyesini övmüştür. Orada da iki taraf için faydalı ticaret anlaşmalarına varılacaktır.

*

FAS — CEZAYİR

Fas topraklarının en verimlileri sömürgecilerin malıydı, bir bocalama devrinden sonra bu toprakların geri alınmasına gidildi (1963). Bu topraklar iki buçuk milyon dönüm kadardır. 1963' de 500 bin dönüm geri alındı, bu yıl ise 700 bin dönüm tekrar Fas milletine dönüyor, şimdiye kadar kaymağı Fransızlar ve diğer Avrupalılar alıyordu, sıra Fas halkına geldi.

Cezayirde gecekondu meselesi yok oldu, bu hafta ordu son gecekonduları yıkmaktadır. Fransızların terkettikleri binalara Bin Bella hükûmeti fakir halkı yerleştirdi, böylece beylik sırası gecekondu halkına geçti, halk yerleşince de bu utanç mahalleleri yıkıldı. Tek güçlük kümeslerden, keçi ve koyunlardan çıktı, ona da hükûmet çare buldu, gecekondulardan çıkanların hayvanları için yerler ayrıldı ayrıca kendilerine para yardımı yapıldı ve ilk aylar için yeni evler kira bedeli ödenmeden teslim edildi. Yabancıların gitmesi böylece en güç bir meseleyi kökünden söktü. Halktan yana bir hükûmet olunca işler kolay oluyor.

Anayasa Mahkemesi ve kiralar

Anayasa Mahkemesi, çalışmaya başlayınca insan hak ve hürriyetlerini, seçme ve seçilme hürriyetlerini sınırlıyan birçok kanun dururken ilk iş olarak Kira Kanunu'nun bazı maddelerini Anayasa'ya aykırı olduklarını ileri sürerek iptal etti. Oysa ki bu maddeler, iktisaden zayıf durumda olan ve bilhassa büyük şehirlerde çoğunluğu teşkil eden kiracıları, iktisaden kuvvetli durumda bulunan mal sahiplerine karşı koruyordu.

İptal kararı Resmî Gazete'de yayınlanınca hemen hükümet ileri gelenlerinin ağzından yeni bir kira kanununun yapılmak üzere olduğunu duyduk ve T. B. M. M. 'ne de böyle bir tasarı sunuldu. Ama iptal tarihinden beri hemen hemen bir yıla yakın bir zaman geçtiği halde bu önemli kanun çıkarılamadı ve ne zaman da çıkarılacağı belli değil.

FAYDALI BİLGİLER

ETİN YERİNİ TUTAN YİYECEKLER

Et, insan yiyecekleri arasında başta gelen bir gıda maddesidir. Et yemekle vücudumuzun azot (Puroteyin) ihtiyacını karşılamış oluruz.

İnsanın günlük et ihtiyacı ortalama 170 gram olarak hesaplanmıştır.

Et yerine, hayvanlardan elde edilen süt, peynir, yumurta gibi başka yiyecekler-le de azot ihtiyacı giderilebilir. Bunun için, peynir ve yumurta gibi yiyeceklerden ne kadarının 170 gram eti yerini tuttuğunu bilmek lâzımdır. Bu maksatla tertiplediğimiz bir listeyi, aşağıda okuyucularımıza sunuyoruz.

170 Gram etin yerini tutan yiyecekler :

800 gram inek sütü.
150 gram yağsız
110 gram yağlı peynir
200 gram taze balık
50 gram kurutulmuş balık
285 gram (4 tane) yumurta

Karaciğer, beyin, dil gibi yiyecekler, azotça, etten daha zengindir. Bu yiceklerin 140 gramı, 170 gram etin yerini tutar.

YUMURTA NASIL TAZE TUTULUR.

Yumurtaları saklamak gerektiğinde bayatlamaması için 225 gram tuz ve 450 gram yeni söndürülmüş kireç, bir kova (sabunu kolayca köpürten) suyun içine konur. Karıştırılarak eritilir. Bu karıştırma birkaç defa tekrarlanır. Aradan bir gün geçince, taze yumurtalar top rak bir kabın içine yerleştirilir ve üzerine önceden hazırlanmış olan tuzlu kireçli su yavaşça dökülür. Suyun yumurtaları iyice ötrmüş olması lâzımdır.

Böylece yumurtalar bayatlamaktan uzun zaman korunmuş olur.

EMEKÇİ
Haftalık Siyasal Halk Gazetesi
Sahibi :
Şaban Erik
Yazı İşleri Müdürü :
Yılmaz Halkacı
İdare Yeri :
Ankara Cad. 54 - İstanbul
Teleofn : 27 15 88
Dizildiği ve :
Basıldığı yer :
Seri - İş Matbaacılık Ortaklığı

" Itin olayım ağam, kapında üreyim ağam ! „

Yusuf Ziya BAHADINLI

Bir resim: iki kara derili kadın, çırılçıplak. Bakışları acılı, bakışları yerde. Yürüyorlar, ayakları çıplak, vücutları çıplak. Kollarında birer halka, kölelik işareti. Gerilerinde, develer üstünde adamlar. Develer süslü, başları havada. Adamlar süslü, başları havada. Süslü develer, süslü adamlar ve ayakları çıplak, vücutları çıplak kadınlar... Resim altında: "bir köle grupu esir pazarına götürülürken" yazılı. Kadınlardaki o çaresiz, o mahzun, o yoksul, o zavallı, o köle bakışlar, duyan bir yüreğe kurşun gibi saplanıp kalıyor. "Nihayet resim!" diyeceksiniz belki. Ama ben böyle bir köleyi, alınıp satılan binlerce köleyi yakından gördüm. Afrika'nın en geri bölgelerinde değil, Suriyede değil, Mısır'da değil, Anadoluda gördüm; bir Anadolu köyünde.

Anlatayım :

Hasan ve Elif. Güllüce köyünde komşu çocukları. Fidan gibi boyları. Gençlik dolu, kuvvet dolu, hayat dolu ve bir de aşk dolu, sevgi dolu içleri.

Evlerinin pencereleri damlarındaydı. Ama kapıları karşı karşıya. Kapılardan biri açılırken ötekinin de açılması kesindi. Pınarda, yağmur olsun, kar olsun iki kişi beklerdi: Hasan atını sularken, Elif kapları doldururdu. Ne bir aşk romanı okumuş, ne bir aşk filmi görmüşlerdi. "Aşk" diye bir kelime çıkmamıştı ağızlarından. Ama gönüllerinde gerçek bir sevgi vardı.

Anam; "dayın seni çağırıyor" dedi, "Elif'e Hasan için dünür geleceklermiş, başlık kesilecekmiş, senin de bulunmanı istiyor dayın!" Ben evden çıkarken o bağırıyordu arkamdan:

"Kıymayın oğlana. Noğlacak, üç aşağı, beş yukarı. İkisi de birer evlâdımız sayılır."

Dayım kapıda beni bekliyordu. "Sekiyi döşedik" dedi. Seki, bir ahır odasıydı. Duvarlara kilimler asılmış, yerde minderler, ocakta kandil, içinde cızır cızır bezir yanıyor. Kız tarafı, oğlan tarafı derken seki adamlarla dolmuş.

Yeni bir yuva kurulacaktı bu sekide. Ne var ki bu yuva satınalınacaktı. Şimdi onlar, pazarlığın sonunu küçük yürekleri daha hızlı, daha duygulu vura vura bekleşiyorlardı.

"Dursun ağa" diye gürledi Hasan'ın babası "hayırlı bir işi için geldik buraya, sonu da hayırlı olsun!"

Dursun ağa dayımdı, Elif'in babası. Ellerini oğuşturdu dayım, öksürdü, sağa sola sallandı:

"Hoş geldiniz, sefa geldiniz, buyurun, emredin"

"Dursun ağa kardaşım, Allahın emriyle.. Kızın Elif'e oğlum Hasan için dünür geldik."

Danışıklı döğüştü bu. Alım - verim işi çoktan olmuştu. Şimdiki "el görsün" biçimindeydi. Görenek böyleydi.

"Hoş geldiniz, gönül şenliği getirdiniz!" dedi dayım, "ama bir de anasına soralım, ana hakkı ödenmezmiş." Anası:

"Babası başını nereye keserse, kanı oraya akar Elif'in, kız benim değil, sizin." cevabını verdi.

"Pekiii! ne vereceğiz ağa?"

"Ne isteyim, elin geçtiği köprüden biz de geçelim, on bin lira!"

"Hele hele..."

"Bini senin olsun ağa."

"İn daha ha muhanet."

"Bini daha senin olsun."

"Bin işi değil bu Dursun ağa. Sen şunu bir beş bin de hele.."

"Nasıl derim ağa!"

"De bir."

"Ağalar!" dedi, dayım. Sesi titriyordu. Öksürdü. "Pekalâ, sizin dediğiniz olsun, ancak beş binden on para aşağı inemem."

"Tamam, tamam, helâllaşın, tamam" dediler ötekiler.

Gözlerinin içi gülüyordu Elif'in. Açık pembe yüzü daha da pembeleşmiş, saçları dal dal, gamzeleri daha da çukurlaşmış, elleri kınalı içeri girdi. Yürüyüşü kıvrak kıvraktı. El öpmiye girmişti sekiye. Muradına ermişti.

Kapıdan itilircesine bir adam girdi içeri. Göğsü bir inip bir kalkıyordu. Dayımın yanına sokuldu. Kulağına birşeyler fısıldadı ve hızla çıktı, gitti.

Dayımın yüzü değişiverdi birden. Kızardı mı, sarardı mı, anlıyamadık. Ortaya dikildi:

"Ağalar!" dedi, "ağalar, kusura bakmayın emme, satılık kızım yok benim!..."

Dışardaki soğuk içerdeydi şimdi. Herkes şaşırıp kalmıştı.

"Dayı" dedim, "ne yaptın böyle!"

"Yeğenim" dedi "benim sarı yeğenim, sen de mi bilmezsin halimden, sen de mi?" Sesini kıstı, kulağıma dudaklarını yapıştırırcasına:

"Ali çavuş haber göndermiş. Demiş ki, benden selâm et Dursun ağaya. Kardaşım Hüseyin için kızı Elif'e dünürüm, benden altı bin!"

"Yeğenim, muhanet yeğenim, anla beni, para ilâzım. İki sarı sürek ayırdım, borcum var."

Elif'in gözyaşları sel olmuştu birden:

"Ağam, ağam! kurban olayım ağam. Ben o adamı istemiyorum, ben kimseyi istemiyorum, hiç kimseyi.."

Elif yere düştü, babasının bacaklarını sımsıkı kavradı:

"İtin olayım, kapında üreyim ağam!."

Beline inen yumruklar, Elif'e kâr etmiyordu. Elif, çaresizlik içindeydi, çırpınıyordu. Dayımın elleri yumruk yumruk, gözleri kan kandı.

"Kalk" dedi, "kalk yerden kaltak!.."

Elif, bir post gibi serilmişti yere, kanlar içindeydi, ağzından duyulamıyacak kadar cılız bir ses, bozuk bir plâk gibi tekrarlanıyordu:

"İtin olayım, kapında üreyim ağam.."

Elif, altı bini verenin olmuştu.

Halka duyurulmayan

(Baştarafı 1. de)

dan, öteki binsin. İkisi de binmeğe kalkarsa işte o zaman rezalet?..

Şimdi gelelim bu yağmanın rakkamlarına :

Yurdumuzda geniş halk kitlelerine en çok yardım etmesi gereken Ziraat Bankasının bilânçolarına bir göz atalım. 1960 yılında köylerde yaşayan 15 yaşından yukarı 17 milyon çiftçi nüfusuna ödenen tohumluk kredileri 115 Milyon lira, Tarım Kredi Kooperatifleri eliyle dağıtılan paralar toplamı da 388 Milyon liradır. Kaleme vurursak adam başına doğrudan doğruya ödenen kredi ortalaması 550 lira ve çevirme kredisi ortalaması da 514 liradır. Daha küçük çiftçilere en yüksek mikdarı 300 lira olarak dağıtılan kredilerden 1960 yılında 472.000 çiftçi faydalanmış olup adam başına düşen kredi ortalaması 176 Liradan ibarettir.

Halbuki, aynı yıl içinde bu banka tarafından kentlerdeki tüccarlara verilen kredilerin toplamı 971 Milyon lira olup bunun 500 milyon liradan fazlası büyük tüccarlara dağıtılmıştır. Bu miktar sâdace Ziraat Bankasının dağıttığı paralar. Öteki Özel Bankaların Merkez Bankasından sağladıkları reeskont kredilerinden tüccarlara dağıttıkları paralar ise 1962 yılında tam 6,5 Milyar lira. Yâni küçük çiftçi başına düşen Devlet kredileri ortalaması sadece 176 lira iken tüccar başına düşen kredi ortalaması 17.000 liranın üstündedir. Halbuki çiftçi üreti cidir, değer yaratıcıdır. Yurt ekonomisinde birinci derecede rolü olan önemli bir kişidir. Tüccarlar değer yaratmaz. Spekülasyon yapar. Yâni bir malı en ucuz zamanda alır, atar bir karanlık depoya, vurur kilidi kapısına, en pahalandığı zaman çıkarır, ihtiyaç sahiplerine dirhem dirhem satar kâr eder.

İşte kalkınma çabasında olan geri kalmış bir memlekette spekülatif anlamda iş yapan tüccarlara verilen krediler toplamı 6,5 Milyar lira. Tarım alânında değer yaratanlara dağıtılan krediler ise bunun üçte biri yâni 2 Milyar lira. Birisi vergi kayıtlarına göre 1,5 Milyon Esnaf ve Küçük San'atkârla 200 Bin büyük tüccar ve ithalâtçı olmak üzere genel nüfusun 15 de biri. Öteki tarım alanında eli sabana yapışan, alın teri sömürülen tam 17 milyon insan. Yâni nüfusun yarıdan fazlası. Aldığı kredi ise tüccar kredilerinin üçte biri.

İşte tersine duran piramidin sihirli oyunu burada başlıyor beyler. Karma ekonominin bütün canbazlığı zatisungur hilelerini gözlerden saklamak. "Aman Banka kredilerini açıklamıyalım dediler. Kazançlarımızı herkes öğrenmesin. İbadet de gizli ticaret de..." Servet beyannamelerinin zarfları açılmadan ne yapıp ne edip geri aldılar. Gelelim batan paralara:

Banka alacakları iki türlüdür. Birisi bir adama belirli süre için bir kredi açılır, borcun vâdesi geldiğinde birkaç kuruş faiz ödenir borç yenilenir ve bu suretle altı ay borç altı yıl, on yıl uzar gider. Amma Banka bilânçolarında bu paralar hep tahsilât, alınan faizler de kâr hesabında gösterilir. Bir gün adamcağız faizi de ödeyemiyecek duruma düşerse bu sefer icra tâkibatı başlar. İşte takibata uğrayan banka alacaklarının toplamı piyasanın durumu hakkında bir fikir verir. 27 Mayıs Devriminden sonra İstanbul, Ankara ve İzmir piyasalarında 50 bin tüccar hakkında ihtiyati haciz konmuş ve tâkibata geçilmiştir.

Sadece Ziraat Bankasının 1959 yılında vâdesinde ödenmeyen Ticari kredileri 30 Milyon lira iken, 1960 yılında birdenbire 100 Milyon liraya çıkıvermiştir. Hem ki kromit işleri filân bunun dışında. Diğer Bankalarla birlikte bu yekûn 500 milyon liranın üstüne yükselmiştir. Neden bir yıl içinde bu rakamlar birdenbire yükselmiştir? Piyasa bu kadar mı bozulmuş, adamların hepsi mi iflâs etmiş?..

Hayır, hayır ondan değil. Açıkgöz tüccar bakar ki ortalık karıştı, yeniden kredi alamıyacak, gidip borcunu ödemez. Üstelik öteki bankalardaki parasını da çeker ve piyasada zoraki bir para darlığı yaratılır. Bu sefer karma ekonominin sorumlu hükûmet adamları, bankacılar maliyeciler telâşa düşerler. Başlarlar nazlı özel sektörcülere garanti vermeğe. Yakında krediler yeniden açılacak, iş adamlarına eskisinden çok fazla paralar dağıtılacak, etmeyin, eylemeyin, yatırın borçlarınızı.. diye demeç üstüne demeçler verilir. Ama tüccar tedbirlidir. Bir kenarcığa ayda 3-5 bin lira harcamak üzere 5-10 yıl yetecek kadar paracığını atmıştır bile. Çıkarmaz onu kolay kolay ortaya. Ta ki gözüyle görür ki gerçekten yeniden krediler dağılmaya başlar, alış veriş hızlanıyor on dan sonra açar kesenin ağzını..

Karma ekonomide bu işin mekanizması böyledir beyler. Onlar işlerini sağlam kazığa bağlamışlar bir kez. Kamu oyunun zorlaması, basın, zinde kuvvetler, vergi kanunları, reform şakaları, hepsi hepsi boştur. İnanmazsanız bakın İş Bankasının 1962 yılı Bilânço raporundaki rakkamlara. 1962 yılı Kasım ayı sonunda 10 Milyar liraya ulaşan Banka Kredilerinin dağılışı aynen şöyledir:

1.900 Milyon lira Ziraî Krediler.
1.154 Milyon lira İpotek Karşılığı İnşaat kredileri.
312 Milyon Sınaî Kalkınma Bankası.
6.445 Milyon lira Ticarî Krediler.
182 Milyon lira Küçük Esnaf ve San'atkâr kredileri.

Yukarıda görülüyor ki 6,5 Milyar lira tüccarlara, 2 Milyar lira çiftçilere ki bunun da 1,5 Milyarı 5-10 Bin büyük çiftçiye, 1 Milyarı uzun vâdeli Yapı Kredilerine, 312 Milyon lirası Sınaî Kalkınmaya, 182 Milyon lira da 1,5 Milyon Esnaf ve Küçük San'atkâra cep harçlığı olarak dağıtılmaktadır.

Bu iş böyledir beyler. Karma ekonomi dediğimiz Abra-Kadabra oyununda taı çatlasa bu orantılar değişmez. Söylerler, demeçler ve öksüz devrimler bosuna. Bak ki Bankacılık kamunun eline geçsin, ve kredi dağıtımı genis halk kitlelerinin faydasına işleyecek bir örgüde bağ-

"Sosyal Adalet" ten

Yağma hasanın böreği

(Baştarafı 1. sayfada)

ki personel sayısının bir yılda yüzde 11,8 oranında arttırıldığını, İdarenin bu hâliyle İşçi Sigortalarını kemirdiğini söylemiş, işveren den tahsil edilemeyen primlerin ise 963 de 29 milyon lira artarak 209 milyona yükseldiğini belirtmiştir. Ağralı, Kurumun malî durumunun "korkunç" olduğuna işaret etmiştir.

Ağralı, yeni kanunun İşçi Sigotalarını bütün Bakanlıkların emrinde eritmeye mâtuf olduğunu ileri sürerek, "Daha şimdiden Bakanlıklar yağma Hasanın böreğinden pay koparmak için kuyruğa girmişlerdir. Sağlık Bakanlığı, sağlık tesislerimize, başka bir Bakanlık meskenlerimize, belki yarın Maliye Bakanlığı da paralarımıza sahip çıkar. İşçi Sigortaları arpalık oldu, buyrun demekten başka çâre yok. Bırakın ki Sosyal Sigortalar Kanunu bugünkü hali ile bile, tarım işçisini kapsamına almamakla yine büyük bir boşluk bırakmıştır" demiştir.

Gazeteciler Sendikası temsilcisi, ayrıca fikir işçilerinin sigorta emeklilik durumlarına değinerek 60 yaşın gazeteciler için son derece uzun olduğunu, bu haddin fikir işçileri için 50 yaşa veya 25 yıllık hizmete göre ayarlanmasını teklif etmiştir.

Petrol İşçileri Sendikası temsilcisi Ziya Hepbir, Kurum'un suiistimal içinde yüzdüğünü ileri sürerek "Bu fakir işçinin rızkından kesilen paraları gırtlağına geçiren namuslu olmayan kimselerden bahsedeceğim" deyince Başkan Prof. Cahit Talas "Bu konu mahkemeye intikal etmiş olduğundan dolayı burada konuşulamıyacağını önceden de kabul etmiştik. Sözünüzün bu kısmını kesmek zorunda kalacağım" diye müdahale etmiştir. İşçi delegeler ise "Bunun yeri burasıdır, burada konuşulsun" diye alkışla tezahürat yapmışlardır.

Aybar Kocaelilileri uyardı

(Baştarafı 1. sayfada)

pek etkili olmuş, birçok davetlilerin gözleri yaşarmıştır. Daha sonra alkışlar içinde mikrofona gelen TİP Genel Başkanı Mermet Ali Aybar, Yurt olayları hakkında geniş bilgi vermiş, Anayasanın ülkemizin her yerinde, aynı biçimde uygulanması gerektiğini, her yurttaşın Anayasayı iyi bilmesini, çünkü bütün hakların orada yazılı olduğunu belirtmiştir.

Aybar'ın konuşması büyük ilgi görmüş, uzun uzun alkışlanmıştır.

İZMİR (Özel) — TİP nin toplantısından sonra, yemek sırasında davetlilerden, ötedenberi CHP.li olan Pirelli Lâstik Fabrikası Baş Temsilcisi Bahattin Balaban, söz alarak:

"Ben bu ana kadar çok toplantılarda bulundum. Doğrusunu söylemek kalırsa, sizin olgun, samimi ve sıcak havanıza hayran kaldım. Şu andan itibaren saflarınızda yer almamı kabul buyurun partinize hizmet etmek, benim için bir şeref olacaktır" demiş ve Tip'e kaydını yaptırmıştır.

AĞALI DÜNYA

Halk şairi Aşık İhsani "Ağalı Dünya" adıyle bir şiir kitabı yayınladı. Aşığın bu güzel kitabından iki şiirini aşağıya koyuyoruz.

— 1 —

Bizim köyde bir ağayla bir nazlı,
Yaşıyordu, yaşıyordu. Yaşar ya...
Ağanın göbeği, Nazlının karnı,
Şişiyordu, şişiyordu, şişer ya...

Nazlı'nın ne damı, tarlası, beyi
Yoktu kendisinin olan tek şeyi,
Ağa'nın gözüne giresim deyi,
Koşuyordu, koşuyordu, koşar ya...

Ağa savaşını yapardı aşla
Kendisine karşı dikilen başla,
Bir imamla aldığını üç taşla,
Boşuyordu, boyuşuyordu boşar ya...

Nazlı ayak uydurmuştu asıra,
Köycek ona kahpe derdik o sıra
Gündüz kıra, gece nemli hasıra,
Düşüyordu, düşüyordu, düşer ya...

Hasan, Hacer,Hamza, Hüsniye, Kaya
Kediden öküze, tavuktan taya,
Kim eline ne geçerse ağaya
taşıyordu, taşıyordu, taşır ya...

Nazlı'yı son gördüğümde solmuştu,
Barındığı yere saman dolmuştu,
On üç yaşındaydı, ana olmuştu,
Şaşıyordu, şaşıyordu, şaşarya..

— 2 —

Anacım ben, akşam eve dönünce,
Neden hep ağlıyon, gülsen olman mı,
Köyde bana piç diyorlar ne demek,
Birinden öğrenip, gelsen olma mı?

Bu gün Abuzıt'ın süslü Memed'i
Gördüydüm elinde Ak ekmek yedi,
Bir ısırık istediydim vermedi,
Versin deyi haber salsan olma mı?

Okula komadı bizi Kel Ağa,
Odunu yoğumuş iletti dağa,
Taş keştiydi basamıyon toprağa,
Ayağıma pabuç alsan olma mı?

Öğretmen, candarma, hükûmet, kanun
Dam, su, inek, eşek hepsi mi o'nun?
Öyle ise şu dünyada ağanın,
Olmadığı bir yer bulsan olma mı?

Yayınlanmıyan Yazı

(Baştarafı 1. sayfada)
mızda yeni kurulmuş Türkiye İşçi Partisine karşı belirli bir allerji var.

Zıt görüşte olanların bu partiyi tutmaları elbette beklenemez. Ancak başka partilere karşı objektif davrananlar dahi TİP ne aynı tarafsızlığı gösteremiyorlar. Açıklamalarına sütunlarında gereken yeri vermiyorlar. Binasının taşlanmasına ya ses çıkarmıyorlar, ya sevinmiş görünüyorlar. Ve her fırsatta bu partiyi yeriyor, iğneliyor, kötülüyorlar. Üstelik en acısı bir hayli yalan uydurarak..

Biz ne İngiltere, ne Fransa, ne İtalya kadar kapitalist bir memleket değiliz. Oysa o memleketlerdeki sol partilerin yanında bizim TİP ağzı süt kokan masum bir bebek gibi kalır.

Biraz daha aklî, biraz daha iktisadî hesaplara dayanan bir politika güdülmesini istemekten ve parlâmentoda temsil edilmedikleri matematik olarak isbat edilmiş bulunan çalışanların haklarını korumağa çalışmaktan başka bir derdi yoktur.

Biz şahsen TİP den çok daha sol partilerin dahi kurulabileceği bir özgürlüğün sağlanmasından yanayız, samimî ve gerçek bir demokrasinin baş şartı olarak bu özgürlüğü isteyenlerdeniz. Çünkü İngiltere'dekinden, Fransa'dakinden, İtalya'dakinden daha kısıtlı bir demokrasiye temennah edecek kadar fikir haysiyetinden yoksunuz.

Basınımızdaki bu tutumun bir çok acı gerçeği ortaya çıkaracak olan incelemesine girişmiyorum. Bunu ilerde basın tarihçileri yapacaktır. Sadece şunu işaret etmekle yetineceğim ki, kalemine bir parça saygısı olan kişiler, bile bile yalan yazmazlar.

Türk basınında TİP nin Genel Başkanının dış politika konusunda yaptığı konuşma hakkında bile bile yalan yazılmıştır. Ben bu konuşmanın metnini okudum. Konuşmada Türkiye'nin yüksek menfaatleri ile Kıbrıs Türkleri menfaati aleyhine, bir tek kelime bulmuş olanları, bunu isbat etmeğe çağırıyorum.

TİP de hepimiz gibi EOKA cıları çok ağır dille itham etmekte, Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin passif kalmasının önlenmesini istemekte ve Türk dış siyasetinin Atatürk devrinde olduğu gibi Misakı Millî anlayışının ışığı altında mütalâa edilmesini arzulamaktadır. Bundan sonra Kıbrıs dâvasının kısa bir tarihçesi yapılarak, hangi oyunlara düştüğümüz belirtiliyor ve çevremizdeki komşularla daha iyi münasebetler kurmamızın gerektiğinden söz açılıyor.

Bu arada iddia edilenlerin tam aksine, İsmet Paşanın Amerikaya yaptığı sert çıkış da dayanaksız bulunuyor. Batı dünyası öyle kolay kolay yıkılmaz. O dünyanın arkasında sayısız iktisadî faktörler var deniyor. Sorarım, bu konuşmanın neresi ortalığı ayağa kaldıracak ters bir iddia taşımaktadır. Biz Kıbrısa karşı zaten ENOSİS'çi bir görüşte değiliz. Misakı Millî hudutları dışında toprak istemiyor, adadaki Türklerin rahat ve huzurunun sağlanmasının gerektiğini savunuyoruz. Şimdiye kadar gütmüş olduğumuz dış politikanın sakat yönleri ise başbakan tarafından defalarca bizzat açıklandı. Öyleyse durup dururken Türk demokrasisine yeni ve pek lüzumlu ölçüler getirmeğe çalışan bu küçük partiye koro halinde yüklenmeğe kalkmak niye? Aynı celâdet hiç bir zaman ne vergi kaçakçılarına, ne kredi soyguncularına, ne de arazi tâlancılarına gösterilmiyor. Biz yazar olarak basınımızı bu kadar katı ve tarafsızlıktan uzak bir eyyamcılık içinde görmek istemeyiz.

Türkiye gerçek bir demokrasiye kavuşacaksa önce basını sayesinde kavuşacak. Demokrasi sadece siyası tenkit yapma özgürlüğü değil, aynı zamanda matematiğe dayanan fikirler söyleme özgürlüğüdür. Bu ikinci özgürlüğü basınımızın önemli bir kısmı neden benimsemiyor, anlıyamıyoruz. Yahut anlıyoruz ve:

— Güzel değil, yakışmaz! diyoruz."

Aziz NESİN
"Yeni Tanin" den

FISTIKÇI

Genç adamın saçları diken dikendi. Koltuğuna sıkıştırdığı büyük kesekâğıdının içindeki fıstıkları satmak için gazinodaki masaları dolaşıyor, oturanların başlarına dikilip "Fıstık, taze fıstık". diyordu. Halbuki vakit öğlendi, masalarda tektük insanlar vardı, hava da tuzlu fıstığı insana arattıracak cinsten değildi.

Genç adamın saçları sarı, gözleri mavi idi. Herkese bön bön bakıyordu. Tuzlu fıstığın kilosu aşağıda beşbuçuk lira. İn Tahmis sokağına, arşınla Tahtakaleyi, Mercan, Beyazıt, Kumkapı, dolaş babam, dolaş...

Gölgesinde ısısı otuzdört İstanbul'un. Tuzlu fıstık satacaktı, yorulmuştu, bitikti. Böyle havada yenilir miydi fıstığın tuzlusu; yenilirse öylesine yenilirdi işte.

"Dök be hemşerim bi kile şuraya; otur, bir de çay iç benden." dedim genç adama. Adam fıstık satıyordu. Adam para kazanacaktı. Adam fıstık satıp, para kazanıp, gününü gün edicek, öylesine yaşıyacaktı İstanbulda.

"Nasıl işler?" dedim. Mecalsiz mecalsiz başını arkaya doğru salladı: "Bozuk." dedi fıstıkçı. Yüzü daha çok matlaştı. Tekrar söylendi. Bu sefer: "Kötü" dedi. Dudaklarında: "Herkesin bildiğinden haberin yok mu?" der gibi bir bükülüş belirdi. Gerçekten de işlerin bozuk olduğunu fıstıkçı gibi söyleyen az değildi ama, O düz konuşuyordu, ercesine.

Genç adam çalışıyordu, fıstık satıyordu. "Bu iş mesleğin mi? dedim genç adama. Adam güldü. Bu işi bebek bile yapar der gibisinden güldü. "Bu da meslek mi? Meslek mi olur benim gibisine fıstık satmak?" diyor. "Ben dokumacıyım." diyor, ellerine bakıyor. Eller, sabırlı, bitik eller. İşinin hasretlisi, kileye tuzlu fıstığı koyup satacak eller değil bunlar, ama ne yaparsın yıl böyle getirdi günleri.

"Neden dokumacılığı bıraktın?" diyorum. İş yok diyor. "Boş gez, işsiz gez, aç gez. Nasılsa geziyorum dedim. Hiç olmazsa ekmek parası çıkar dedim, başladım bu işi döndürmeğe. Oysa ki başımda beraber dönüyor. "Mavi gözlerinin koyusu mordan, gözlerinin altı çökük çöküktü..

"Eh bari kolay mı bu iş." diye sordum. İki kere ikiye dört denir gibisinden kötü!" dedi. "Dolaş, dolaş, iki kilo fıstık satıcan, İstanbul kazan ben kepçe. Belediyeci de ayaz pusuda biryerde şöyle bir dinlendiğini görse iş tamam. Kaçakçıya, kötüye bakar gibi bakar. Ama ne yaparsın, ekmek parası bu, başka şeye benzemez.

"Dokumacılık neden durdu?" diyorum". "O işte yükünü tutan tuttu, üç tezgâh, beş tezgâh, tezgâh tezgâh üstüne. Sonra hepsi üstümüze yıkıldı. Biz aşağıda, tezgâhlar üstümüzde, işveren de en üstümüzde kaldı. Bir yandan da naylon zehir kattı aşımıza. Öldürdü dokumacılığı."

Deniz yeşil yeşiline yanıyordu. Vızır vızır hususiler, taksiler asfaltta mekik misâli. Hantal kamyonlar bitik. Ve sahilde İstanbul'un kanalizasyon sularının karıştığı denizde, güneşe karşı göbek atan çıplak çocukların çığlıkları uzakta biçim biçim.

"Çoluk çocuk var mı?" diyorum. "Ne çoluk ne çocuk, tek başımayım" diyor. "Tek başıma bile zor geçiniyorum" Ev derdi, boğaz derdi, yaşamak derdi." dertleri cömertcesine sıralıyor. Ardından da: "Fıstık satacağız, kazandığımızla da yaşayacağız.." dudaklarında gene o gülüşü belirdi, gülüşün alaylısı..."

Garson güneş gibi dikildi başımızda: "Çay, kahve, gazoz. Emriniz baylar." dedi. Biz emredecektik. Garson çay getirecekti. İki çay dedim. Fıstıkçı resti çekti: "Yok ağbi, dolaşalım." dedi. Kalktı, ağır ağır uzaklaştı..

Gölgesinde ısısı 34 İstanbul'un. Fıstıkçı tuzlu fıstık satıcak. Kazanacak. Barınacak. Yaşayacak bu güzelim İstanbulda.

"Fıstık, taze fıstık, tuzlu fıstık... Fıstık alın fıstık."

S. Galip ÇULLU

Yazılanlar

Türkiye ve Dünyanın gidişi
İlhan Selçuk
(Cumhuriyet)

Türkiyede son onbeş yılda güdülen dış politikanın, nasıl Türkiyenin yararına olmıyan bir yolda olduğunu, iç işlerimizde olduğu gibi, dış işlerimizde de Atatürkün çizdiği yoldan ayrıldığımızı söyleyerek diyor ki:

"Eğer Türkiye'de İkinci Dünya Savaşından sonra dünya politikasının gittiği istikameti hesaplayabilen bir devlet adamı olsaydı, ve eğer Türkiyede Atatürk ihtilâlinin ve devrimlerinin şuuruna varmış yöneticiler bulunsaydı bugünkü çıkmazlara saplanmıyacaktık.

Belki de İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki kısa bir devrenin siyasî konjonktüründe kısa bir buhranlı devre geçirebilirdik. Ama çabuk atlatılırdı bu.. Atatürk devrimlerinin yarattığı dış politika anlayışından uzak, on yıl sonraki yeryüzü haritasını düşünebilmekten yoksun, dünyanın gidişinden habersiz bir kadronun Batı bloku na her bakımdan teslim olan tutumu, bizi bugünkü yalnızlığımıza mahkûm etmiştir. Cezayir'in Bağımsızlık Savaşında namuslu Fransız aydını Fransayı tutmazken Atatürk Türkiyesi nasıl olur da Cezayir ihtilâlini baltalamak için Birleşmiş Milletlerde oy kullanırdı?

Atatürk İhtilâlinin ve Atatürk devrimlerinin şuuruna varmamış olanlar "Düveli Muazzama" nın karşısında boyun bükmeği yeni dünya politikasının icabı saydılar.. Yeni dünya politikasının gittiği yerden habersiz olarak.. Bugün yeryüzü kırk yıl evvel Atatürk İhtilâli ile atılan tohumların filizlendiği bereketli bir tarla haline gelmiştir.

Biz, artık pek geç kaldık. Türkiye iç politikasında nasıl Atatürk devrimlerine zıt bir yön tutturmuşsa, dış politika da aynı şeyi yapmıştır. Şimdi yanlışlıklarımızın hesabını verdiğimiz veya vereceğimiz bir devreye girdik. Ve şimdi gene hiç düşünmeden Amerikan Elçiliğine kurşun sıkıyor içimizden bazıları. Bazıları da Birleşmiş Milletleri suçluyor.

Düşünmüyoruz ki ne Amerika on beş yıl önceki Amerikadır, ne de Birleşmiş Milletler on beş yıl önceki Birleşmiş Milletlerdir.

Onbes yıl öncesinden bugünü göremiyenler, bugün hâlâ on beş yıl öncesinin hayaliyle yaşıyorlar. Ve bu hayalden medet umuyorlar. Tarih Türkiyeyi Atatürk devrimlerinin rayından çıkarıp bu hâle düşürenlerle pek acı hesaplaşacaktır."

ÇİZİLENLER

*

Çetin Altan uzun doğu yolculuğundan gönderdiği bir yazısında (Milliyet) şöyle diyor:

"Türkiye'de Gümüşhane'den Erzurum'a gelirken yolda bir köylü cenazesi görmüştük. Uzun dört köşe sandıkımsı bir tabut. Dört kişi girmiş altına, arkasında beş on köylü. Birinin elinde kazma kürek, birinin elinde mezarın üstüne dikecekiri tahta parçası.. Vakit ikindiyi geçmiş, dağların gölgeleri düşmüş yollara.. Yanımızdan hayaletler gibi ağır ağır yürüyüp gittiler.

SÖYLENENLER

İran'dan da dağlardan kıvrıla döne Erdebil'den Astra'ya dönerken iki atlıya rastladık. Atları yedeklerine almışlar, yaya yürüyorlardı. Atlardan bir tanesinin üstünde sedye gibi bir tahtanın üstüne yatırılıp, renkli bezlerle iyice örtülüp sarılmış bir cenaze vardı.

Türkiye'de olsun, İran'da olsun kuytu köşelerde, dünyadan habersiz, çileli bir hayat yaşadıktan sonra ölüp giden fakir fukara insanlardı bunlar.

Güzel elbiseler giyemeden, otomobillerde gezemeden, eğlenmeden, nasırlı elleri, fersiz gözleriyle iki kemik pirzolaya hasret yaşar ve ölürlerdi. Ne Ramsar'dan haberleri vardı, ne Suadiye kıyılarından, ne Nice'den, ne Florida'dan.

Oysa ne kadar da çoğunluktaydılar.

Onları kurtarmak, onlar için bir şeyler yapmak, onları da mutlu ve insanlık haysiyetine uygun bir yaşantı içinde görmek. Bunun için elinden geldiğince savaşmayan bir insan, ne kadar iyi yaşamış olursa olsun, insanlığını tadamaz, insan olduğunun kıvancına varamaz gibi. geliyor bana.

Havyarmış, Hazer deniziymiş, lüks otelmiş, ne çıkar bunlardan. Halâ gözlerinin önünden Anadolu yollarında gördüğüm sandıkımsı tabutla, İran dağlarında rastladığım at üstündeki alacalı bulacalı bezlere sarılmış ölüler geçiyor."